

Diarienummer: 2024-0679

Klassificerings-ID: 3.5.2

Datum: 2024-04-11

Finansdepartementet

fi.remissvar@regeringskansliet.se

En reform för datadelning (SOU 2023:96)

dnr Fi2024/00259

Myndigheten för digital förvaltning (Digg), som har i uppdrag att samordna och stödja den förvaltningsgemensamma digitaliseringen i syfte att göra den offentliga förvaltningen mer effektiv och ändamålsenlig, lämnar följande synpunkter.

Sammanfattning

Digg tillstyrker i huvudsak utredningens förslag, men lämnar vissa synpunkter nedan. Digg vill också poängtera vikten av att efterfrågade medel tillförs för att kunna agera enligt utredningens förslag när lagstiftningen träder i kraft.

- Digg föreslår att lagens tillämpningsområde bör omfatta offentliga aktörer i enlighet med samma definition som anges i 4 § lag (2023:704) om auktorisationssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och för digital post.
- Digg anser att det behöver förtydligas vilka typer av tjänster som ingår i definitionen av interoperabilitetslösning i den föreslagna lagen.
- Digg anser att det är tydligare att benämna utredningens föreslagna nationella interoperabilitetslösningar som förvaltningsgemensamma interoperabilitetslösningar.
- Digg anser att det inte är nödvändigt att det föreslagna bemyndigandet till Digg att föreskriva om nationella interoperabilitetslösningar förenas med en skyldighet att låta aktörer som berörs yttra sig om föreskriften. En sådan skyldighet föreligger redan enligt den i utredningen nämnda förordning (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.
- Digg föreslår att det i Diggs instruktion även ska anges att Digg ska vara enda kontaktpunkt bland de behöriga myndigheterna enligt artikel 17 i Europaparlamentets och rådets förordning om åtgärder för en hög nivå av interoperabilitet inom den offentliga sektorn i hela unionen (förordningen om ett interoperabelt Europa).
- Digg föreslår att den föreslagna 3 a § i förordningen (2018:1486) med instruktion för Myndigheten för digital förvaltning utgår. Detta då vissa av de föreslagna bestämmelserna

redan omfattas av befintliga bestämmelser och andra med fördel kan flyttas till andra bestämmelser i Diggs instruktion.

Generella synpunkter

Digg är positiv till utredningens förslag och välkomnar reglering inom området. För att effektivisera och förenkla privatpersoners och företagens möte med den offentliga sektorn samt öka den interna effektiviteten inom offentlig sektor är det av avgörande betydelse att offentlig förvaltning standardiserar och utbyter information i form av data. Exempelvis för att förebygga organiserad brottslighet är det av stor vikt att myndigheter och aktörer som har relevant information ges förutsättningar att utbyta informationen med varandra, i syfte att kunna upptäcka brottsliga upplägg och förebygga brott, likaså är det, i händelse av kris eller krig mycket viktigt att stärka robustheten i informationsutbytet.

Digg anser att reglering som sker av sektorsspecifika infrastrukturer ska komplettera, och utgå från, regleringen av den förvaltningsgemensamma interoperabiliteten. Digg anser att förslagen behöver följas av fler insatser både inom sektorer och förvaltningsgemensamt, till exempel med avseende på reglering av användning av digitala tjänster.

9.3 Politiskt mål: Den offentliga förvaltningen ska vara fullt interoperabel

Digg tillstyrker förslaget och hänvisar också till delrapporten i regeringsuppdraget om strategiska prioriteringar för digitaliseringspolitiken 2025–2030¹ att ett politiskt mål för att offentlig sektors mest angelägna datadelning ska vara fullt interoperabel senast år 2030 behöver etableras. Det är viktigt mot bakgrund av den nuvarande bristen på tydlighet i de politiska ambitionerna när det gäller interoperabilitet och hur väl Sverige framöver ska lyckas med att använda digitaliseringens möjligheter för offentlig sektor. Interoperabiliteten behöver förbättras för att effektivisera den offentliga sektorn, förenkla för företag och medborgare samt möta aktuella samhällsutmaningar. Digg föreslår i rapporten att regeringen vidtar kraftfulla åtgärder för ökad styrning mot fungerande interoperabilitet i den offentliga sektorn och med syfte att möjliggöra realiseringen av de nyttor som är förknippade med detta. Åtgärderna sammanfattas i en handlingsplan med följande steg som kommer att behöva genomföras parallellt:

- Etablera ett politiskt mål
- Lagstiftning och förordning avseende nationell interoperabilitetsstyrning på plats
- Etablering av organisatorisk förmåga hos Digg avseende nationell interoperabilitetsstyrning och nödvändig stödförmåga
- Utveckling av nationella interoperabilitetslösningar

¹ Digg, *Mot ett digitalt Sverige 2030 (2024–1332)*, Sundsvall, mars 2024

9.4.1 Lagen ska tillämpas av offentlig förvaltning

Digg föreslår att lagens tillämpningsområde bör omfatta offentliga aktörer i enlighet med samma definition som anges i 4 § lag (2023:704) om auktorisationssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och för digital post.

Digg anser att lagens tillämpningsområde bör omfatta en bredare krets av aktörer än endast statliga myndigheter, kommuner, regioner, kommunalförbund och kommunala bolag. Offentliga uppgifter utförs idag av många olika typer av aktörer, så som privata aktörer som yrkesmässigt bedriver verksamhet som är offentligt finansierad inom bl.a. skolväsendet och sjukvården. Ett sådant tillämpningsområde skulle resultera i större samhällsnyttor och vara mer neutralt i förhållande till vilken organisationsform som den offentliga verksamheten bedrivs inom.

9.5.4 Interoperabilitetslösningar

Digg anser att det behöver förtydligas vilka typer av tjänster som ingår i definitionen i den föreslagna lagen. Om definitionen av tjänst i den föreslagna lagens mening är för otydlig riskerar det att innebära problem med att tolka bemyndigandet att föreskriva om interoperabilitetslösningar. Digg anser att resonemang bör föras i den fortsatta beredningen och då utgå från Diggs definition av digital tjänst som är *paketerad service eller lösning som förmedlas digitalt*. Definitionen utgår från E-delegationens definition av tjänst som togs fram i samarbete med Terminologicentrum 2011²: *paketerad service eller lösning som erbjuds för att tillgodose ett behov*.

En digital tjänst tillhandahålls i regel av en myndighet och kan användas av andra aktörer inom offentlig förvaltning, genom exempelvis anslutning till den digitala tjänsten.

Digg anser att det är positivt att definitionen följer definitionen i Europaparlamentets och rådets förordning om åtgärder för en hög nivå av interoperabilitet inom den offentliga sektorn i hela unionen (förordningen om ett interoperabelt Europa) men den förordningen ska främja gränsöverskridande interoperabilitet för transeuropeiska digitala offentliga tjänster medan föreslagen lag stipulerar bestämmelser om interoperabilitet vid datadelning, alltså inte riktigt samma syfte.

9.5.5 Nationella interoperabilitetslösningar

Digg anser att benämningen ”förvaltningsgemensamma interoperabilitetslösningar” ska användas istället för ”nationella interoperabilitetslösningar”. Alla statliga myndigheter har ett nationellt uppdrag i någon mån och Digg anser att det är tydligare att benämna interoperabilitetslösningarna som förvaltningsgemensamma. Det är också den benämning som används för att beskriva Diggs uppgifter i myndighetens instruktion, exempelvis ”förvaltningsgemensamma digitala

² <https://rikstermbanken.se/termposter/1342/tj%C3%A4nst>

infrastrukturen” i 1 § tredje stycket samt ”förvaltningsgemensamma digitaliseringen” i 1 § första stycket och 6 § 5 och 6.

9.7.3 Digg får meddela föreskrifter om nationella interoperabilitetslösningar

Digg anser att det inte är nödvändigt att det föreslagna bemyndigandet till Digg att föreskriva om nationella interoperabilitetslösningar förenas med en skyldighet att låta aktörer som berörs yttra sig om föreskriften. En sådan skyldighet föreligger redan enligt den i utredningen nämnda förordning (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

9.7.4 Digg ska stödja den offentliga förvaltningen

Digg avstyrker förslaget och anser istället att uppgiften bör preciseras och avse att främja användningen av förvaltningsgemensamma interoperabilitetslösningar. Digg anser att den föreslagna uppgiften bör framgå av 4 § 4 p. i Diggs instruktion. Se förslag till lydelse:

4 § Myndigheten ska vidare

1. främja användningen av den myndighetsgemensamma infrastrukturen för digital post,
2. samordna frågor om gemensamma standarder, format, specifikationer och liknande krav för den offentliga förvaltningens elektroniska informationsutbyte,
3. främja elektroniska inköpsprocesser inom den offentliga förvaltningen och ansvara för frågor om anslutning till den europeiska infrastrukturen för elektroniska inköp, och
4. *främja användningen av förvaltningsgemensamma interoperabilitetslösningar.*

Enligt utredningen är det primära syftet med Diggs stödjande arbete att hjälpa den offentliga förvaltningen att använda de nationella interoperabilitetslösningar som Digg rekommenderar eller föreskriver om. Diggs anser därför att bestämmelsen med fördel kan preciseras på så vis att det är användningen av interoperabilitetslösningar som ska främjas. I Diggs instruktion används i huvudsak begreppet främja, och inte stödja, för de uppgifter av liknande karaktär som den föreslagna uppgiften, se exempelvis 4 § 1 p. och 3 p. i instruktionen. Digg anser att en sådan bestämmelse passar bättre in under den befintliga 4 § i instruktionen.

9.7.5 Digg ska delta i europeiskt arbete för interoperabilitet

Digg anser att det inte är nödvändigt med en ny uppgift i Diggs instruktion om att myndigheten ska beakta internationellt interoperabilitetsarbete. Diggs instruktion har idag en bestämmelse i 6 § 1 p.

om att Digg ska ”delta i och främja nationellt och internationellt standardiseringsarbetet inom sitt verksamhetsområde”. Diggs uppfattning är att den föreslagna uppgiften ryms inom Diggs befintliga uppgift enligt 6 § 1 p. i instruktionen.

Digg anser att det i Diggs instruktion även ska anges att Digg ska vara enda kontaktpunkt bland de behöriga myndigheterna enligt artikel 17 i Europaparlamentets och rådets förordning om åtgärder för en hög nivå av interoperabilitet inom den offentliga sektorn i hela unionen (förordningen om ett interoperabelt Europa). Bestämmelsen bör dock flyttas från den föreslagna 3 a § till en ny paragraf, förslagsvis 1 § c. En sådan placering följer bättre strukturen i Diggs instruktion, se 1 b § i Diggs instruktion om uppdraget som nationell samordnare enligt EU:s förordning om inrättande av en gemensam digital ingång för tillhandahållande av information, förfaranden samt hjälp- och problemlösningstjänster.

9.7.6 Digg ska årligen rapportera om utvecklingen av interoperabilitet

Digg anser inte att det är nödvändigt att i instruktionen särskilt ange att myndigheten årligen ska rapportera till regeringen om hur det offentliga förvaltningens interoperabilitet utvecklas och avstyrker därför förslaget. Diggs uppfattning är att den föreslagna uppgiften redan ryms inom Diggs befintliga uppgift enligt 2 § i Diggs instruktion, att bistå regeringen med underlag för utvecklingen av digitaliseringen av den offentliga förvaltningen och samhället i övrigt. I detta ingår att årligen följa upp, analysera och beskriva den utvecklingen. Om regeringen ser behov av precisering av uppgiften kan det lämpligen ske genom regeringsuppdrag eller uppdrag i Diggs regleringsbrev.

11.1 Våra förslag skapar förutsättningar för styrning

Digg anser att definitionen av digital mognad som refereras till inte är allmänt accepterad, utan en enskild forskningsgrupps definition av begreppet (s. 260). En rapport från samma forskningsgrupp används som huvudreferens för läget för mognadsgraden inom den offentliga sektorn (s. 261). Digg anser att den undersökning som refereras till inte har ett tillräckligt underlag för att kunna säga något om den generella mognadsgraden. Sedan år 2020 har Digg följt upp statliga myndigheters arbete med digitalisering där vi bland annat tagit fram ett ”mognadsindex” för de statliga myndigheterna. Här finns också information om i vilken utsträckning myndigheterna idag återanvänder information från andra och i vilken utsträckning information samlas in upprepade gånger.

Digg vill också påpeka att det i sista stycket på s. 261 anges att aktörernas digitala mognadsgrad påverkar förutsättningarna att kunna direkt tillgodogöra sig nyttorna av en ökad interoperabilitetsstyrning. Detta kan vara korrekt, bland annat eftersom aktörer med hög mognad kan antas ha en generellt högre kompetens inom området, men Digg anser att det också bör nämnas att redan högt digitaliserade aktörer i de allra flesta fall har utvecklat lösningar som inte tar hänsyn till nationell interoperabilitet. Detta innebär att dessa aktörer måste anpassa befintliga strukturer och system utifrån den ökade interoperabilitetsstyrningen. Därmed skulle det kunna vara så att

aktörer med initialt lägre mognad lättare, och till lägre kostnad, skulle kunna implementera förvaltningsgemensamma interoperabilitetslösningar i sina verksamheter. Digg anser därmed att utredningens slutsats om möjligheter att tillgodogöra sig nytta av interoperabilitetslösningar hade kunnat underbyggas bättre, bland annat med grund i mer heltäckande och aktuella data.

11.13 Konsekvenser för Digg

Av avsnittet framgår att Digg uppskattat kostnaderna för de nya uppgifter som tillkommer enligt förslagen. Digg har även preciserat uppskattade kostnader i inlämnat budgetunderlag. Digg vill poängtera vikten av att dessa medel tillförs för att kunna agera enligt utredningens förslag.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektör Anna Eriksson. I den slutliga handläggningen har också, analytikern Karin García Ambrosiani, juristen Jens Tiensuu och rättschef Linn Kempe deltagit. Föredragande har varit informationsarkitekten Mattias Ekhem.

Anna Eriksson